

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 24. sz. alatti ház emeletében.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábas garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Vogelnél (Wollzeile 9. sz.)
Nyilvántartási czikkok sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó hivatalnál kezeletik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Előfizetési ár: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Agráriai viszonyainkról.

II.

Nem állítom azt, hogy mostani ugaros gazdaságunkról egyszerre átmehetnénk a váltórendszerre; még azon esetben is, ha a támogatást kényszerítő törvény által is azonnal végrehajthatnánk.

Jól tudom, hogy egy váltógazdaság instruktója ugarrendszer nélkül sokkal nagyobb összeget követel, mint a mennyi mostani schlandrián gazdaságunkba befektetve van.

Még oly birtokos is, a ki rendezés alá vett birtokán kívül eső jövedelmeiből instruktálhatja birtokát, csak rendszeresen mehet át a forduló-rendszerből a váltó-rendszerbe; de áll az elmélet, s ezt Európa minden civilisáltabb népeinek gazdaságata igazolja, hogy váltó-gazdaság által, a mellet, hogy egész birtokunk hasznosítatván, sokkal többet hajt ugyanannyi kövérítés által egy pár megindított váltó-gazdaság, sokkal több szemet is ad, mert jobban van kövérítve.

A fordulós rendszerben nyugtatjuk ugyan földünk egyharmad részét évente, de a más két részt erős zsiremsztő terményekkel, u. m. búzával s tengerivel cserélgetve merítjük ki, s miután ily kezeléssel a föld közös tapasztalásunk szerint is öt év alatt zsirjából ki-merül, ha jól akaránk gazdálkodni, ily rendszerrel is öt évben egyszer trágyázni kell minden földünket, míg megindított váltó-gazdaságnál elég a földnek a kilenczedik (9-es váltónál) évben egész, s a 4—5dik évben fél trágyát adni s földünk kellőleg terem.

Tulajdonképp tehát egy beállított váltó-gazdaság nem emészt fel több trágyát, mint egy jól mivelt fordulógazdaság, dacára annak, hogy ott minden földrésztlet terem, míg itt egyharmad évenként terméketlenül, pusztán hever.

Csak az átmenet nehéz, s ez átalakulás 7—9 évet követel, míg a rendszeres-gazdaság megindul s a befektetett tőkét és fáradságot kellőleg kezdi kárpótolni.

Van-e Erdélynek ereje ily átmenetelre? Ez a kérdés, s hogy erre felelhessünk, számba kell vennünk azt, a mi a földművelés sarkpontja: marháink álladékat s az emberi munka erőt.

Marhatenyésztésünket ma már többé virágzóknak nem mondhatjuk, dacára annak, hogy Erdély egy időben éppen erről volt leghíresebb.

Az utóbbi forradalom s hadjáratok, azokat követett marhavészek s nyomorúságos esztendők marha erőnkéből részint kipusztítanak, részint a reprodukciót folytonosan gátolják.

A régibb statistikusok 150,692-re, legújabb statistikusunk Bielz 142,252-re teszi a lovak számát, mely számból 29,470 csikó 4 évesig, 54 ezer kanca, 2632 mén és 55,700 paripa.

Igy a kanczákat s paripákat véve fel igás erőül 85,170 darab igára való erőt adhat a lótenyésztés, s leszámítva a tényüzési s kivezethetett állatokat, az igás erőt 80,000-nyire, vagy is 20,000 fogatra tehetjük, s miután egy fogattal 25 hold föld megművelésére számíthatni, az országban levő lóerő 500,000 hold megművelésére lehetne képes.

Nagyon természetes, hogy ez csak, mint elvont számítás áll, miután most, főként vasútaink hiánya miatt, éppen lóerőnk leginkább a fuvarozásra van fordítva, s az ekét inkább a szászok és székelyek kis gazdaságába vonja; de most az alapot vizsgáljuk, mert mire a váltó-gazdaságra egészen átmehetünk, addig valószínűleg vasúthálózat lepi el Erdélyt, s lovainkat mi is, mint a belgák, csehek, francziák sat. fordíthatjuk legnagyobb mérvben a földművelésre.

Szarvasmarha-tenyésztésünk aránylag még kevésbé felel meg földünk productív képességének a lótenyésztésnél. Hain statistikájában 1851-ben a szarvasmarhák száma 813,431 darabra van téve, ez összegből ha csak 300,000-et vesszünk igási erőnek s a többi a kereskede- és consumptióra számítjuk, 75,000 igás fogatot találunk, a mely 1,875,000 hold föld megművelésére képes.

Igy az általános számok azt mutatják, hogy az országban bennlevő marha-erő hanyatlott, marhatenyésztési viszonyaink között

is megbírná azon munkaerőt, mit az általános behozandott váltógazdaság követel.

De földünk marhatenyésztési képessége még jelentékenyül fokozhatná marhaállományunkat, minélfogva könnyen megtarthatnók magunknak azon jelentékeny marha-kereskedést, mely Erdélyen át foly Oláhországból nyugat felé. Lássuk e képességet. Juhaink számát két millióra tessük, a mely létszám a fogyasztásban annyit számít, mint 400,000 nagy marha, mely nyárban legelőn jár, vagy mint 200,000 istállózott.

Összes ló- és szarvasmarha-állományunk, a fiatal állatokat is beleszámítva, s a juh-állományból öt juhot egy marhának véve, felmegy 1,355,683-ra.

Ennek tartására 1,576,147 holdra számított rétségünk, holdja után három szekér szénát s két szekér sarjút számítva, kiad 7,880,735 szekér takarmányt.

Szénafüveink (legelők), ha holdjuk után csak két szekér takarmányt számítunk is 915,151 holdra számítatván, kiadnak 1 millió 830,302 szekér szénát.

Egész összeg tesz: 9,711,037 szekér szénát.

Ha még ehhez számítjuk, hogy három s fél milliónál, vagy 68 ezer holdan felül menő erdőségeink juhainknak, kecskéinknek s nem igás szarvasmarháink nagy létszámának nyujtanak nyári legelőt, könnyen felfoghatjuk, hogy takarmánytermelő helyeink két akkora marhatenyésztést megbírnának, és még fokozná e számítás a váltógazdaság honosultja esetére a váltórendszerbe beosztott takarmánytermények jelentékeny quantuma.

Es e helyzet államgazdasági szempontból igen nagyfontossággal bír, mert úgy réteink, mint legelőink s erdőségeink quantuma arra mutat, hogy Erdély a gazdaság terén éppen a marhatenyésztésben a legnagyobb hasznát, mielőtt a vasúttal bekapcsolatásával ezen productiónk előtt a világpiac megnyílik, s mindamellett, hogy a marhatenyésztés főzikkunk, a statistikai számok azt mutatják, hogy a Dunafejedelemségekből évenként 23,231 darab szarvasmarhát hoznak be hozzánk, míg ez összegből országunkon át csak 5884 darabot visznek ki, a többi mi emészttjük fel, s így a tenyésztésben, hol activ gazdaságra vagyunk hivatva, szintén passiv állásban szenvedünk.

Sebből lovainkkal sikerrel szoktunk kereskedni a dunai fejedelemségekben, mindamellé e részben is szenvedőlegesen állunk, a mit eléggé bizonyít az, hogy onnan 1841-től 1847-ig 9372 darab ló hozott be; míg tőlünk mindenfelé 5259 darab vitetett ki.

Bizonyos azonban, hogy lótenyésztésünket a hadjáratok rontották meg, s e téren előhaladás jelül tekinthető az, hogy a csikók létszáma a lovakéhoz kedvezőbb viszonyban áll, mint a magyar királyság, valamint az osztrák birodalom minden tartományában Bukovina, Horvátország és Szlavonia kivételével, miután nálunk utóbbi időkben ezer ló után 207 csikó számított.

Miután tehát lovakban s szarvasmarhákban mintegy harmincezer darabot hoznak be hozzánk, látni való, hogy marhatenyésztésünk kereskedelmi szempontból is fokozható, s nem tudom, miért kell azon két millió forintnyi pénzértéket külföldre kiadnunk, mikor réteink, legelőink s szántóink állománya akkora productiót enged meg, hogy amannál is jelentékenyebb összeget vehetnénk be más országokból marhatenyésztésünk után.

Már pedig a bevételt éppen e téren kell fokoznunk, mert termény-productiónkkal a szomszédos termelő országok közt gyengén állunk, de gyengén népességünk szükségletehez viszonyítva is, miután összes terményeink brutto bevételéből nálunk egy lélek után csak 33 forint érték esik, a minél kedvezőtlenebb számítás az egész monarchiában csak Dalmácia mutat, dacára annak, hogy közvetett s közvetlen adónk 12,030,789 forint-ra rug.

S minthogy az állattenyésztés kérdésénél vagyunk, meg kell említenem azt is, hogy sertés tenyésztésünk is, dacára jelentékeny makkes érdeinknek, passiv eredményt mutat, s míg egész sertésenyésztésünk csak 256,900 darabra megy, az adatok azt mutatják, hogy (legalább 1844-től 47-ig és

1850-ben) öt év alatt a dunai fejedelemségekből 320,369 sertés hozott be, míg tőlünk csak 631 darabot vittek ki.

Utóbbi időkben egy pár nagyobb birtokos nagyobb sertésenyésztést üzven, valószínűleg ma a statistikai viszony kedvezőbb, hogy azonban sertésenyésztésünk most is passiv áll, azt bizonyítják az oláh tartományokból évenként behajtatni szokott nagy sertés-csordák.

Valóban feltűnő, hogy a kevésbé cultivált oláh tartományok annyi mindent képesek hozni, hogy csak bort is évenként 33,687 mázsányit hoznak be, a miből láthatni, hogy szőlőművelésünk is, mely most is jelentékeny s összesen 46,945 hold és 1374 öltre terjed ki, még sokkal inkább kell fokoznunk, hogy belőle Erdély szükségletein felül eső mennyiséggel kiható kereskedést üzhessünk.

Dózsa D.

A „Siccle“ Magyarországról.

A „Siccle“ cikksorozatát kezd Magyarország-ról és következőleg ír:

„Kevés ország van Európában, mely kevésbé legyen ismerve, mint Magyarország s pedig egy sincs, mely jobban megérdemelje a tanulmányozást.

Homályosan emlékszünk történelmének főbb mozzanataira, de mindnyájunknak él emlékeiben, hogy 20 év előtt mily vitézül harcolt Ausztria és Oroszország ellen; ekkor a nagy szám által leverett, de nem győzetett meg, s látnia kellett, hogy ezredéves alkotmányát miként szakgatják szét s miként tapodják lábba. Napjainkban ez alkotmány ismét alapörvénye lett az országnak és ma Magyarország az Ausztriával kötött unió után ismét egyike Európa független államainak, épp úgy, mint Norvégia a Svédországgal kötött szerződés szerint.

De ezennel senkit se kérdeztek ez ország történelméről, terményeiről, földé milyenségéről, közlekedési útjáról, gazdasági viszonyairól, s kérdésekre senki se tudna felelni. Legjobb kereskedő házaik sincsenek értesülve. Pedig Magyarország gazdag, iparos ország, nagy jövője van, s hagyományai és elvei nagy rokonszenvvel kötik hozzá Franciaországot.

A régi osztrák politikához tartozott a birodalom részeit egymástól elszigetelni és meggátolni, hogy Európa többi részeivel érintkezék. Ez az oka, hogy Magyarország sokáig a feledtségben élt. Ausztriának e politikája megváltozott, szabadeltv térre lépett s e nagy birodalom minden népei igyekeznek, hogy ők is a modern civilizatio és haladás többi nemzeteivel egy sorba juthassanak.

Mondjuk ki bátran, hogy Magyarország halálva viseltetik a mi 1848 diki forradalmunk iránt, mert ez adott alkalmat, hogy ő is lerázhassa a feudal rendszer maradványait, melyek fejlődésében és haladásában gátolták, 1848 első hónapjaiban történt, hogy kimondá mindkét ház az urberiség eltolását, s a földnek minden feudal terhekét meg-szabadítását, az ösiség megszüntetését.

Azon pillanat óta, hogy az egyenlőség váltotta fel a szabadságot, s a főur földje egyenlő lett a szegény ember földjével, Magyarország földművelése roppant előhaladást tett.

Már fentebb mondtuk, hogy Magyarország ma már független állam, van külön álló miniszteriuma Ausztriától, nemzeti miniszteriuma, melynek székhelye Buda-Pest, e miniszterium vezeti az ország belügyeit, igazságügyeit, oktatás-, pénz-, kereskedelem és ipar ügyeit, valamint a földművelést és munkákat; végre egy miniszter az ország képviselésére Bécsben székelt a császár személye körül. Ez állás gróf Festetics Györgyre van bízva. E helyt a czikk nagy elismeréssel szól a magyar kormányférfiakról, s kiemeli gróf Andrássy Gyulát, ki Páris politikai köreiben is ismeretes, aztán Lónyait, Eötvöst, Goróvát stb. . .

Magyarország ma már ura önsorsának, pénzügyei el vannak választva Ausztriától, melyek 1848-tól ez év elejéig össze voltak zavarva, zálva. Az új egyezkedés szerint a közös költségekhez járul 28 százalékkal, az adósságok kamatához 33 százalékkal.

Azon kereskedelmi szerződések, melyeket Franciaországgal Ausztriával 1866. dec. 11-kén kötött, Magyarországra is könnyen alkalmazhatók. „Semmi sem áll tehát annak útjában, hogy Franciaország és Magyarország között a kereskedelmi, ipari, tengerészeti és pénzügyi viszonyok élénk és gyors fejlődésnek induljanak.“

Nem mondjuk azt, hogy Magyarországon mindent teremteni kell, mert van néhány csatornája, néhány szép és hosszú vasúti, első rangú vízi utjai, mint a Duna és Tisza, s ezek mellékfolyói, de azt mondjuk, hogy még végzetlenül sok a teendő. Itt előszámlálja a czikk létező vasutainkat.

Bármily nagy kiterjedésűnek lássék e hálózat, sokkal kevesebb, mintsem az ország szükségét kielégíthetné.

Az osztrák vasuti hálózat — miként azt mindenki észreveheti — ugy van rendezve, hogy csak az osztrák érdekek kedvezzen. A magyar kormány kötelessége, hogy ezen hiányokat és ballépéseket helyreigazítsa, az egész országban gyors és termékeny közlekedést állítson.

Ezután a czikk földirati és statistikai adatokat közöl az országról és a fővárosról s az egész et e szavakkal végzi:

Minden elem együtt van, a mi szükséges egy nagy államhoz és vitéz nemzethez; s közelebbről a föld termékeiről szólunk, a mint az volt 25 év előtt s a mint ma van.“

Vivat!

Tisztelt szerkesztő úr! Ön alkalmasint nem olvas lapokat, de nem csak ön, hanem, ugy látom, a két magyar hazában egy szerkesztő sem. Kezdem hinni már, hogy a lapok igazán csak ugy magoktól „szerkesztődnek.“

Százat teszek egyre, hogy még hírből is alig tudják, milyen nevezetes momentum fordult elő az e hó 5-kén tartott pesti országgyűlésen.

Ha tudnák, vörös szegélylél jelent volna meg minden lap.

Miről beszélhetnék, ha nem a Madarász József indítványáról.

Ámitgatják önnönmagukat a képviselő urak, hogy a haza boldogítására, a nép jólétének emelésére törnek.

Csak szálljanak le a képzelt népszertőség piedestáljáról. Le a kalappal uraim, s el lezckére a haza boldogítására, a nép jólétének emelésére törnek. Csak szálljanak le a képzelt népszertőség piedestáljáról. Le a kalappal uraim, s el lezckére a haza boldogítására, a nép jólétének emelésére törnek.

„Suffrage universell“! Van-e ennél szebb hang, midőn madarászosan cseng?

Ha van, ugy csak ez lehet: „Nem fizettünk“, már pedig e kettő — az én felfogásom szerint — egy sziv, egy lélek.

Kétségtelen, hogy az indítványt legnagyobb derűtséggel (elhiszem) végig hallgató országgyűlés egyhangulag fogadja el; sőt logicaillag minden egyéb adósságokra is kiterjeszti, én már is így fogtam fel.

Ezer szerencse, hogy az országgyűlést nem töképezések és adóhivatalnokok képezik!

Tessék elbinni t. szerkesztő úr, ez esetben elhullana e nemes indítvány.

Probatum est, éppen tegnap szavaztam ez alapon nem fizetést az említettek közül egy-egy példányt, és ők homlokegyenest ellenkezőleg voksoltak, komolyan mondom. Sőt nemcsak, de többi hitelezőim is az enyémmel teljesen heterogen votumokat állítanak szembe.

Remélem a lefolyt 18 év gondoskodott, hogy a képviselőház többsége ne hitelezőkből álljon.

A mi engem illet a nem fizetést védő szavazatomat előre is benyujtom, nincs miért hozzám fáradni majd az általános szavazatszedéskor. Az elvet itthon a legnagyobb terjedelemben realisáltam is már.

Örömmel nem talál határt, ujjongásaimtól cseng hegy, völgy és rónatáj.

Csak egyetlenegy kis szeg ne lenne még a dologban.

Mi lesz majd, ha nekem sem ad senki semmit, a mire szükségem van; ha nem kapok ekét földjeimnek, kapát, sarlót gabnámnak: hanem kapok tán e helyett erőszakos executiokat, s nem lesz egy jó emberem, kivel visszaverjem?

Világos, hogy ennél fényesebb ábrándok is vannak. Ej, de „ki tudja holnap“ s „jobb ma egy veréb.“ Tehát csak csengjen tovább a hegy, völgy és rónatáj.

Már azt aztán ennálamnál erősebb compactioju politikusok határozzák el, helyes e ez a „ki tudja holnap“ theoria; s különösen az e ott, hol egy egész nemzetről van szó, s ugyszólva csak az

iránti felvilágosítást irtam a szerkesztő urnak. Szeretnék tisztában lenni az egész ország számára ürvendjek-e, vagy csak úgy privátim tapsoljak?

A falusi diplomata legtávolabbi rokona.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése oct. 10-kén.

Elnök: Szentiványi Károly elősorolja a mult ülés óta beérkezett beadványokat. Kállay Ödön képviselői állásáról lemondott.

A vasúti kölcsön fölötti törvényjavaslat elolvasatlik.

Ezután Lónyay pénzügyminiszter egy egész óráig tartó, remek, s nagy tetszéssel fogadott beszédben ajánlja a kormány törvényjavaslatát.

Bevezetileg constatalja, hogy maga a tény, miszerint kölcsönt köthettünk, még pedig mint önálló független állam, nagyszerű alkotmányos vívmányoknak mondható, azonkívül annak jeléül, hogy állapotaink bizodalomra találtak ott, hol legkevésbé szokott uralkodni, tudniillik pénzpiacznál.

„Kölcsönről levén szó — így szól többek közt — eszembe jut, hogy most éppen két évizede, midőn azon nagyszerű vállalat kezdeményezése alkalmával, mely által több mint 200 négyszög földnyi, egy kis királysággal felérő területnek a földmívelés számára való elfoglalásáról levén szó — értem a Tisza-szabályozást, mely több mint két millió holdnyi területen ad százezreknek foglalkozást, és milliókra menő értéket visz a világ piacára, nyomorult 400 ezer forint felvétele iránt mennyire fáradzott gróf Széchenyi, s csak sok jövés-kelés, lótas-futas után volt képes kikölnölni egy oly nyomorult összeget, mely a mostani kölcsön egy százötvened részét teszi, és ezt is csak az összállam jóállása mellett volt képes elnyerni. Van tehát egy kis különbség a még általunk is átélt hajdan és a jelen között; csak emlékezni tudjunk és akarjunk.”

„Tudva levő dolog — mondja odább — hogy a vasútak építésénél több rendbeli rendszerek divatoztak. Épített az állam saját költségén és jó sikerrel, mindenütt, hol az államhitelek elég olcsó tőkét adott az állam rendelkezésére; különösen Belgiumban és a német birodalom államaiban épültek a legszámasabb államvasutak. A kamatbiztosítás rendszere mellett majd mindenütt, Angliát kivéve; de épültek vasutak az állam minden segélye nélkül is, mint Angliában, hol egy egyszerű bill által adatnak engedélyek magán-vállalkozó társulatoknak. Épültek végre vasutak az állam és magán-társulatok együttes működése által is, mint ez Franciaországban történt. Melyik rendszer a jobb és célszertőbb: az egészen relatív dolog, azt mindig az adott viszonyok és létező körülmények határozzák meg.”

Hazánkban kizárólag egy rendszert alkalmazni nem lenne tapácso. Az eddig épült vasutak a kamatbiztosítási rendszer szerint készültek; de annyi áll, hogy azon feltételek alatt, melyek mellett hazánkban és a Felsége többi országaiban az utolsó időben vasutakat engedélyeztetettek, oly nagy terhet rónak az államra, hogy a vasúthálózatnak kiépítése egyedül ezen mód szerint elviselhetetlen volna. De a kamatbiztosítási rendszernek másik hátránya az, hogy a vállalkozókat be kell várni, s az állam az időnként kínálkozó vállalkozók ajánlataihoz van kötve; ennél fogva szabadon nem határozhatja meg a hálózat kiépítésének rendjét. (Ugy van!) Ha azonban nevezetes tőkével rendelkezik az állam, a kamatbiztosítást kérő társulatokkal is sokkal szabadabban és önállóan egyezkedhetik.

A kölcsön által korántsem volna kizárva a magánvállalkozás tevékenysége, nem volna kizárva a kamatbiztosítás alkalmazása sem, sőt a kormány jelenben is alkudozásban van az alföldi vasút kamatbiztosítása iránt. (Helyeslés.)

Van azonban két vonal, az egyik a kolozsvári, a másik a fumei, melyeknél időt veszíteni nem szabad (helyeslés), melyeknek építése tehát előlegesen az állam költségén kezdené meg. Már ezen körülmény is szükségessé teszi a kölcsön megkötését.

Magáról a kölcsönről és annak feltételeiről következőket mondhatok. (Halljuk!)

A kölcsön-kötés mindig a pénzpiac körülményeitől függ, s éppen azért jövőre nézve szükséges leendő a törvényhozásnak nem csak az egyezmény megállapításával, de egyszersmind a kölcsön létesítésével is megbizni a miniszteriumot, hogy az a gyakran változó conjuncturát előnyökét célszertlen felhasználhassa.

A most felolvasott bizottsági jelentés és törvényjavaslat tanúsítja, hogy azon kölcsön iránti egyezmény, mely a bizottsággal közöltetik, s melynek létesítésével a miniszterium magbiztatni javaltatik, egy ércpénzbeli kölcsön ötven évi törlesztéssel összekötve, mely szerint az állampénztárba valóssággal és teljes érték szerint befizetett minden 100 ezrt után 7¹/₂ százaléki évjáradék fizetendő. Ezen évjáradékok befizetése után a kölcsön teljesen törlesztve leendő.

Ezen feltétel ki van fejezve a törvényjavaslat első pontjában, mely szerint a befizetendő 60 millió forint után 4.650.000 évi járadék van kötelezve, ennél fogva az évi járadék a valóssággal folyóvá leendő összegnek 7¹/₂ százaléki teszi. Meg kell még jegyezni, hogy ezen évi járadék félvénként

fizetetik, és tart ötven egymásután következő évig; — ha tehát a nem egészen egy harmad száztöltitendő törlesztési összeget leszámítjuk, a kölcsön valósságos kamatlába megközelítőleg 7¹/₂ százaléki.

A törvényjavaslatnak második pontja kifejezi, hogy a törlesztés ötven évig tart; ennél fogva ötven év mulva mindazon munkálatok, melyek ezen kölcsön erejével létesítettettek, az államnak tehermentes tulajdonává válnak. A törlesztési tervet közöltem a kiküldött bizottsággal. Az államra nézve lényeges feltétel tehát befoglaltatik, magának a törvényjavaslatnak első és második pontjában; a kölcsönnek emissiója ezen alapon történik, s miután az évjáradék összegre és időtartamra nézve tudva van, az emissiónál, oly alapot választat a kormány, mely az aláírókra nézve legelőnyösebbnek látszik, a szándékolt alak pedig, mint a bizottsággal részletesen közöltetik: 120 forintnyi vagy 300 franknyi, 5 százalékkal kamatozó kötvényeknek kibocsátása.

A törvényjavaslat 3., 4. és 5. pontjai tartalmazza azon előnyöket, melyek ezen kölcsön aláíróinak biztosítottak. Ezen előnyök mindenekelőtt, hogy a kölcsön biztosítására szolgálnak az abból építendő vasutak és csatornák, s hogy a kölcsön azokra, mint jelzálogra, azok helyen bekebelezetik; továbbá, hogy a kölcsönért az állam összes jövedelmeivel is kezkesedik, s végre, hogy ezen kölcsönnek kötvényei és kamatszervényei jelenben és jövőben illeték- és adómentesek.

A törvényjavaslat többi két pontja, a 6. és 7. meghatározza, hogy ezen kölcsön csak azon vasutak és csatornákra fordítható, melyeknek építését a törvényhozás elrendelte, s végre, hogy a kölcsön felhasználásáról és állapotának kimutatásáról a pénzügyminiszter évenként számolni tartozik.

Ezen kölcsön kibocsátása iránt egyezmény kötött egy frankfurti házzal, Habern Mór báróval, ki a kibocsátás iránt a párisi legjobb hitelben álló „Société générale pour favoriser le développement du commerce et de l'industrie“ társulattal szövetkezett. Habern a kölcsön 2/3-ára nézve magát kötelezőleg szerződött, s e végből 2 millió frank biztosítékot le is tett; azonban fentartotta magának azon jogot, hogy a kölcsön utolsó harmadát is, az eredeti kötési árákon átvehesse vagy mindjárt, vagy a befizetési határidők tartama alatt. Ezért említettük általam, hogy a kölcsön által 40 millió forint és esetleg 60 millió fog az állampénztárba befolyjni, azaz, ha azonnal az egész összeg iratlik alá, az egész összeg fog kibocsátatni, ha kevesebb iratnék alá, Habern 40 millió forintnak befizetésére a biztosíték által kötelezve van. Természetes, hogy ez esetben a hátralevő összeg az állam pénztárában marad, s azt a befizetési határidők után, az állam tetszése szerint a piacra hozhatja.

hogy a t. ház e kölcsönkötés minden lényegesebb körülményeivel ismeretes legyen.

A befizetés 12 egyenlő részletben történjék, két év leforgása alatt, tehát minden második órá esik egy befizetés, azonban szabadságában áll a kölcsönaláíróknak azt előbb is befizetni. Az évi járadékok egész összegben fizetettven be, a kölcsönkötő, a még ki nem fizetett összegek után azon kamattal terheltetik meg, mely a kölcsöntől jár, azaz 7¹/₂ százalékkal; — mi annyit tesz, hogy a be nem fizetett összegeknek megfelelő 7¹/₂ százaléki az évjáradéki fizetéseknél mindaddig levonásba hozatik, míg azon összegek be nem fizetettek.

A másik, még felemlítendő körülmény, hogy — a kölcsön aláírás végett Magyarországon is kitétetvén — miután nevezetes tuljgyszés esete állhatna elő, a Magyarországon aláírandó összegekre nézve kiküldtettem, hogy azok az egész kölcsön egy negyedén alól le nem szállíthatnak. — A törvényjavaslatban azonban nem volt szükséges ezen körülményeket megemlíteni, sem azon személyeket, kikkel az egyezmény kötött, miután a pénzpiac válságai a politikai körülményektől függenek, és a miniszterium feladata, a törvény által nyert felhatalmazást a legkedvezőbb időben és módon, a törvény korlátai közt érvényesíteni. (Helyeslés.)

A kölcsönre vonatkozó részleteket előadva, az egyezkedési menetre nézve még annyit mondhatok, hogy ezen kényes természetű ügyben igyekeztem minden kínálkozó alkalmat és kombinációt felhasználni, senki ajánlatát ki nem zártam, sőt, a mennyire lehetett, versenyt kelteni igyekeztem, s végre azon ajánlat mellett maradtam, mely legkedvezőbbnek látszott. (Helyeslés.) A bécsi pénztözsze- reknek (halljuk!) tett ajánlatai mind a formára, mind a lényegre nézve olyanok voltak, melyeket el nem fogadhattam. (Általános helyeslés.)

Az, hogy a kölcsön ezüstben kötöttetik, igen természetes; mindaddig, míg az agio ingadozásával fennállani fog, külföldi pénztöket másképp nem fogunk kapni. Kiegyenlítő azonban ezt azon körülmény, hogy a befizetés is ezüst és arany értékben történik; de kamatbiztosítás mellett is vasutakat kiadni másképp nem lehet: tehát, ha ezen rendszert veszszük igénybe, ez esetben is az államra vállalandó kötelezettség ércpénz értékbeli lett volna.

Lónyay után senki sem szól a tárgyhöz. A szavazásnál a szélső baloldalon kívül az egész ház magáéva teszi a törvényjavaslatot. A részletes vitánál Zsedényinek egy módosítványa elfogadtatik.

E tárgy elintéztetvén, Besze János egy indítványt tesz le a ház asztalára, melynek értelme

szerint a ház nyilatkoztassa ki, hogy mindaddig folytatni fogja üléseit, míg be nem fejezi a nemzetiségi, vallási, erdélyi, megyei, községi és mindazon kérdéseket, melyek, mint az urberiség maradványai, még elintézésre várakoznak.

Ki fog nyomatni, és annak idején napirendre tűzteni.

A főrendiház ülése oct. 12-kén.

Az alsóház küldötte áthozza az oct 5-ki és mai jegyzőkönyveket, mik felolvastatván, a kölcsönt illető határozat egy bizottságnak adatik át, s tárgyalási napul hétfő tűzetik ki.

A képviselőház ülése oct. 12-én.

Napirendén van a végleges szavazás a kölcsön felvételéről szóló törvényjavaslatról.

Gajzágó Salamon jegyző olvassa a törvényjavaslatot, melyet a ház majdnem egyhangulag véglegesen el is fogad.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter, tekintettel arra, hogy a quota-küldöttség jegyzőkönyve és a pénz- és kereskedelemügyi törvényjavaslatok a tagok közt már ki vannak osztva, indítványt tesz arra nézve, mikor kezdjék meg a ház osztályai azok tárgyalását.

Gajzágó Salamon jegyző olvassa a mult ülés jegyzőkönyvét, melyből kitűnik, hogy a ház elhatározta, a tárgyalás idejéről az okmányok kiosztása után három nappal — tehát hétfőn — tartandó ülésben hozni határozatot. A ház e határozatot ma is fenntartja.

Elnök ezután 10 perczre felfüggeszti az ülést, mely időköz eltelte után Gajzágó Salamon jegyző olvassa a vasúti kölcsönt illető törvényjavaslat elfogadására vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatot, mely azonnal hitelesítettik.

Még egyszer Apulum felett.

A „Kolozsvári Közöny“ hasábjain többször hangzott vészjósló kiáltás azon műkincsek érdekében, melyek a Gyula-Fehérvár és M. Portus között munkába vett vasúti töltés által felszínre kerültek és kerülendők.

A közölt értesítések e műtárgyakat illetőleg oly nagy hangon voltak fogalmazva, hogy hozzávére a mindig nagyitni szokó kőszabreket, melyek egész kincsalmazakról, összetört s barbár módon kezelt műrekekről szóltak: átkoznom kellett a sorsot, mely gyöngékedéssel s e mellett sok kötelességszerű teendővel látogatván meg, lerándulásmat gátolá.

Régészettel már több év óta foglalkozván, s mind tanár, — — — — —, min az az érdeklődő, melyek alkalmazva vagyok, teljesen kitűrtet muzem- azt igényelvén, hogy ott, a hol találni remélek, keressek, s a hol megnyitást remélek, zörgessék is: azonnal egy ásató társulat program fogalmazásához fogtam, melynek mását, bár nézetem több tekintetben változtak, e sorokhoz mellékelem.

E programot, a királyi biztos gr. Péchy Manó ő nagyméltósága éppen Enyeden utazván keresztül, pártolás és jóváhagyás végett kézbesítém, miközben ő nmlgától, mind a talált tárgyakat illető kormányrendeletekre, mind az alakítandó társulatra nézve megnyugtató s illetőleg helyeslő választ nyertem.

Most már nem volt egyéb hátra, mint lerándulnom s magát a működés terét szemügyre vennem.

Ime vizsgálódásom eredménye.

Apulum a római XIII-ik Legionnak (gem. aur.) vala egyik telepítvénye. Bizonyítja ezt az itt nagymennyiségben talált iratos téglák, melyek között olyanokat is találtam, még korábbi látogatásaim alkalmával, melyeken a szavak megfordított betűsorban vannak s e legio jegye után még e név áll: „Menander.“

Azon egész terület, mely Borbánd helységétől a Marosig s a hires Rózsamáltól le a keleti végpontjáig fekszik, egy nagy terjedelmű városnak mutatja nyomait, s tudományos tekintetben kétségkívül egyike Erdély legérdekesebb római régészeti lelőhelyeinek, hol emberi emlékezet óta temérdek fogadalmi oltár, sarkó és sirlada (sarkophag) mozaik-padló (közlelebbi időkben 3 helyen), földmör mytrász-táblák, apró bálványképek, szobrocskák stb. találtak.

A város középpontja, vagy a castrum valószínűleg éppen azon emeltebb fekvésű fennlapály volt, melyen jelenleg a Steinwille-féle erőd áll. Igazolja ezt a rómaiak ismeretes helyválasztásán kívül az is, hogy a vár legrégibb épületeiben is igen sok iratos-kő van befalazva, s hogy a legtöbb római emlék ekkor jött felszínre, midőn 1715—6-ban a Savoyai Eugen által tervezett vár építettetik.

Ekkor csak iratos kő annyit került felszínre, hogy a vár feljárójának falai, egész a főkapuig megteltek vele; ezek később Bécsbe szállítatván, a cs. könyvtár tornáczába falaztatnak be.

Csak azon iratos kövek száma, melyeket Neigebaur „Dacien Aus den Ueberresten des klassischen Alterthums“ (Kronstadt 1851) Seivert, Kemény József stb. és saját fürkésze után ismertet 281, mondd kétázáz nyolczvanegyre rug. Pedig az emlékeket Bécs-

be szállító Ariosti szállítmányából egy egész hajóteher elszűdyt.

Ezen kívül a vár előerdeinek közelebbi kiterjesztése alkalmával, dél és kelet felé újra nagy mennyiségű iratos kő s egyéb emlék tárt fel, melyek szintén Bécsbe jutottak.

Ezen előzmények ismerete után, nem csoda hogy nagy várakozással voltam az újabb találtak iránt; de egész őszinteséggel valloam meg, hogy a valósság nemcsak a híreknél, s a régebben találtak után méltán támadt reménynek nem felelt meg; sőt a jövőre tervezett ásatásokra nézve sem fényes kilátást ígér.

Azon ezüst és arany-edényeket, melyek a kormánybiztos úr ő nmlga parancsára Kolozsvárra szállítottak, már nem láthatam: de azon szobortüredékekből, melyeket találtam s melyek közül a némi tudományos értékkel bírókat le is rajzoltattam, azon szomorú következtetésre jutottam:

— hogy a Fehérvár és Portus közötti téren műbecsi tárgyakat nehezen lehet találni, miután a föltaláltak többnyire igen kezdetleges és durva művész-kezekre mutatnak. A kifordult sirladák méretileg nagyszerűek ugyan, de sem szobrászati munka, sem felirat nincs rajtuk. Egy pár fogadalmi oltár és sarkó felirattal igen, de szobrászati értékkel nem bír; valamint a felszínre került oszlop-épület és vízvezeték-türedékek sem. De ennél még szomorúbb:

— hogy minden fölfedezett darab az erőszakos és ellenséges rombolás nyomait mutatja, tanúságul annak, hogy itt egy vagy több, a római műveltség és cultussal halálosan ellenszenvező vandál néptömeg pusztító raja zúgott át, mely a róm. istenek szobrait akarattal csonkítja meg; a templomokat halomra dönté, s a mi értéket talált, ha csak elásva nem volt, eldarabolván, mindent romhalomba döntött.

Ionon van, hogy még a pénzeket sem elszörva, hanem együtt mint földbe rejtett kincset találtak; valamint a fennérítetű edényeket sem falban, vagy padlaton felül, hanem televényföldbe rejtve.

Különben ha Erdély őstörténelmébe csak fűtő pillantást vetünk is, ezen eredményen nem csodálkozhatunk; a római után, az újra előtérbe lépő dák, majd a góth, kún (hun), azaz, gepida s újra oláh, magyar, mongol stb. áradat tombolván át e vidék felett.

Azon sem kell csodálkoznunk, ha művészeti tekintetben kevesebb fejlettséget találunk. Dácia egyike volt Róma legtávolabbi provinciáinak, melyekben az nem műveltséget terjeszteti, hanem zsákmányolni jött. Neigebaur iratos kövei között csak egyetlen egy van a 64-dik, mely egy templom felépítésére vonatkozik (T. Cl. Arieetus Aug. Coloniarius templum (a Jupiter és Junóét érti) vetustate Collapsum a solo restituit).

A talált pénzek (4 forintnyi, mind ezüst denarius) Trajannak Dácia meghódítójának közvetlen elődei és utódai korából származnak. (Vespasian, Traján, Hadrian, Antoninus Pius, Marcus Aur, Faustina stb.) Van-e vagy egy kiadatlan (anecdotes) közöttük, tüzetesebb vizsgát és összevetést igényelne; azonban hirteleni látás után itélve, egy pár ha lehet.

Mindezekből csak annyit kívánok elvonni, hogy itt sem műkincsek, sem arany-ezüst után nincs miért kutatni *); ellenben néhány kétségtelenül feltárolandó iratos-kő, talán mozaik és egyéb muzemi apróságok megérdemlik, hogy különösen azon irányban, hol a sok márvány és oszloptüredék, közhelyek és épületek lételetét jelentik, egy pár ásatási vonalat kísértessünk meg; mi hogy megtörténjék s az alább közölt program értelmében, közintézeink részére hasznosítsassék, részemről szívesen vállalkozom.

P. Szathmáry Károly.

Az Apulum romjai között műasatásokat eszközöndő társulat programja.

Alólirottak értesülvén azon mű-tárgyak és régiségek nagy számáról, melyek szab. kir. Gyula-Fehérvár városa határában, a hajdani Apulum helyén, a jelenlegi vasúti ásatások alkalmával napfényre kerültek; más oldalról meg levén arról is győződve, hogy ezen mű-tárgyaknak hazai közintézeink számára megszerzése társadalmi úton legkönnyebben eszközölhető: csupán azon tudomány iránti érdekeltségéből, melyet e mű-tárgyak méltán felköltönek s azon meleg rokonszenyből, melyet hazai gyűjteményeink és tudományos czelu testületeink iránt érzünk; elhatároztuk egy „műasatási egyesületet“ alakítani, mely ezen mű-tárgyakat a tudomány és hazai gyűjtemények számára megmentse, a következő alapszabályzatok szerint:

A) Az alakulást illetőleg.

1. Mihelyt ezen „műasatási egyesület“ programjának 50 aláírója van, a társulat magát alakultnak nyilvánítja, s szükségesnek látszó hivatalnokait megválasztja.

2. Megkérleti mind a t. városi hatóságot, mind pedig a nagyméltóságu magyar királyi belügymi-

*) Hogy elősottak véletlenül napfényre jöhetnek, mint a hogy jöttek is, nem lehetetlen.

— A „Haza“ életbiztosítóban m. szeptember havi működésének eredménye a következő: Be-nyújtott 648 darab bevallás 1.070,200 frt tőkére s 2000 ft, függőben maradt a dézsi adóhiva-lyból 1.070,200 frt tőkére s 2000 ft. Ebből kiállított 222 darab halálesetére 446,700 frt tőke, 90 darab életésére 90,600 frt tőke, 16 db túléltési csoport-10kba 29,080 frt tőke, 15 darab ellenbiztosításra 28,700 frt tőke, függőben maradt 426,420 frt tőke, elutasított 48,700 frt tőke s 2000 ft, 1.070,200 frt tőke s 2000 ft.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések és árlejtések. A dézsi, disznópataki és erdő-szombattelki fiscalis jószágok 6 évre haszonbérbe oct. 30-án a dézsi adóhiva-lyból. — Zabolai László szucsági fekvőségei oct. 30. Kolozs megye törvényszékénél. — Zsigmond Miklós m.-n.-zsombori fekvőségei oct. 30. nov. 30. Kolozs- megye törvényszékénél. — A tordai új sókezelő tele-10pen a 2 mázsameszteri lakház felépítésére árlejtés november 9-én.

UJ POSTA.

— Bécs, oct. 12. Beust báró szinte 2 óráig tartó audientia fogadtatott ő Felsége által. Ő Fel-sége ez alkalomkor az államkancellár úrnak át-adta a püspöki kar s a bécsi közegtanács fölrá-tát ad referendum.

— A vallásügyi bizottság ülésében Mühlfeld-nek, ki a tegnapi gyűlésben renek beszédet tar-tott a concordatum eltolrása mellett, a vallásügyben tett javaslatra tárgyalatván, egyhangulag elhatáro-zott a már megállapított egymásután melletti ma-radás. Hogy a felekezeti viszonyok, nevezete-sen a vallásügyi rendelet tárgyalásába bocsátkozni lehessen, a vallásügyi rendelet kiadott Mühlfeld-nek, hogy abból a már megállapított, de eltörölendő iskolai és házassági czikkelyeket kijelölje. — A kiegyenlítő bizottság által elhatározott a kor-mánytól azon kimutatásokat követelni, a melyek a kormány előterjesztései és a küldöttségek jelenté-sei tüzetes megértésére szükségesek, hogy érdem-leges tárgyalásokba lehessen bocsátkozni.

— A „Wanderer“ írja: Az oláhországi osz-trák főkonsul Eder által osztrák tulajdonul decla-ralt fegyverek a nemzetőrségtől erővel elvették.

— Páris, oct. 12. A tegnapi „Patrie“ sze-rint a dolgok állása Olaszországban és Rómában mindinkább komolyabbá válik. Egyrészt a római népesség közömbössége nagy mértékben alászállítja a pápai csapatok ellentállási erejét; másrészt az Olaszországban uralgó izgatottság által a felkelő-csapatokra nézve könnyűvé tétetik, hogy magukat mindinkább megerősítsék. — Ha a dolgok állása tovább is így tart, akkor Ratazzi kabinete veszély-ben van, hogy végre elszigetelve álland. Orvieto-ban állítólag számos felkelő-csapatok mutatkoznak.

A mai „Moniteur“ közli: Cialdini tábor-nok királyi rendelet által teljhatalmú miniszterré és bécsi rendkívüli követévé nevezetett ki.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

Nyitltér.

A nagyméltóságú magyar kir. miniszte-rum által engedélyezett, két millió fo-rintnyi alapítványi tőkére fektetett magyar életbiztosító-bank.

Haza.

Erdélyországi felügyelője J. K. Gyula urat nevezte ki, kinek feladata: az ügynökségek szervezése és ezek feletti felügyelet gyakorolhatása iránt teendő körülhatárolásai alkalmával a t. cz. közön-séget a társaság intézményeivel megismertetni, mi-ért is az ország minden hatóságai teljes tisztelettel fölkérnek, ezen tisztútket az emberiségnek szol-gáló hazai intézetünk érdekei elősegítésére czé-lzó törekvéseiben kegyes pártfogásukkal szeren-cseltetni.

Pesten, 1867. szept. 28-án.

az igazgatóság.

Az e téren megjelenő czikkelyek egyáltalában nem vállal magára felelősséget.

NEM HIVATALOS

(327)

ROSENTHAL H.

bécsi glycerin vas- és vas- gyomor-liqueure.

Melyek udvari tanácsos prof. Oppolzer által Bécsben kitűnő vas- készít-ménynek ismertettek el, különösen győgyítölger batnak gyomorbetegségeiben, arany-érben, sárgaságban, vérbiányban, rosul táplált, görvélyes, ideg- és ingyöngye egyéneknek satb. s a bécsi cs. kir. beteg-ápolóházban már több év óta jó sikerrel használtatnak.

Egy kis palack ára 1 frt 35 kr.

n nagy n n 2 n — n

ROSENTHAL H.

A fennebbi liqueurek valódi minőségben kaphatók:

Segesvárt: Teutsch J. B. urnál; főraktár.

Fejérvárt: Dr. Reckert

Brassóban: Jekelius Károly

Cs.-Szeredán: Gözsy A.

Szebenben: Dr. Griser G. A.

Nagy-Selyken: Senczy Gábor

Medgyesen: Wolff W.

Kőhalmon: Nagelschmidt S. örökösénél.

Sz.-Udvarhelyt: Kautz A. Ján. urnál.

Főraktár egész Erdélyre nézve: TEUTSCH J. B.-nél Segesvárt.

(304)

Szives figyelembe vételül.

A nyilvános lapok csaknem naponként hoznak tudósításokat olyan újonnan ké-10letkező biztosító-egyletek és intézetekről, melyek elemi vagy más csapások ellen, ugy-életjáradékok, nyugdíjak s más effélék, valamint halál esetére, vagy bizonyos évek-10lefolyta után fizetendő tőkék megszerzése végett alapítottak. Ezen jelenség nyilvános-10bizonyosságul szolgál, hogy korunk az egyesnek — bármily fényesek legyenek is-10az ő viszonyai a jelen pillanathban — a jövőre nézve nem nyújt kívánt biz-10tonságot; de bizonyosságul szolgál egyszersmind az iránt is, hogy minél jobban-10jobbban terjed azon meggyőződés, hogy csak is számossáknak egy és ugyanazon-10célra egyesülésük által lehet a lehető legnagyobb biztonságot alapítani, s az-10egyesre nézve gond nélkül jövőt létesíteni. Nagy szerencse, hogy az emberi értelem-10ezt felismeri és hasznára fordítja, hogy a vagyoni helyzet jelen idő által okozott-10ingatlanságának ártalmas voltát, a jövőben, magára és övéire nézve elkerülje. Biz-10onyára kevesebb, nyomasztó szükség által facsart könny hull azóta, mióta a megf-10toló családapák és anyák nem mulasztják el ez vagy amaz intézetet felhasználni,-10hogy a bizonytalan jövőről míg idő van reája, azaz míg nekik lehetséges, előre gon-10doskodjanak.

Az egyik egy holtá után fizetendő tőkét biztosít hozzátartozóinak s addig éven-10ként egy meghatározott illetéket fizet, a mi valóban összesen véve, a biztosított ösz-10szegét a legtöbb esetben nem haladja felül; a másik célirányosabbnak tartja-10magának, vagy övének nyugdíjat szerzeni, sőt némely államoknál erre szabály-10szerűleg is köteleztetik, mint például az erdélyi ágost. hitvallású anyaszentegyház-10lelkészei és tanítói. Az egész biradalom hivatalnokainak kedvező alkalom van nyitva-10az „Álladalmi és magán hivatalnokok általános egylete“ által a jövőről okosan előre-10gondoskodni. Szerencsés a ki ezeket bölcsen felhasználja! De buzduljon ez által a-10tisztessé iparos osztály s éppen oly tiszteletreméltó földmives is, kik az élet hullá-10mzásainak még inkább ki vannak téve mint mások, hogy saját mint övéi sorsukról-10a lehetőségig előre gondoskodják! A legkedvezőbb alkalmak egyike kínálkozik erre-10mindenkinek, katoná-egységeket sem véve ki, a Brassai közönséges nyugdíj-10intézetben, a melybe 1 frt 26 o. ért. krnyi igen csekély évi illeték, vala-10mint bármely magasb, ezzel osztható összeggel bé lehet állani, s a mely tagjait-1017-szeri illetékfizetés után, a korosabbakat még előbb is, évenként, még elhalálozásuk-10évére is fizetendő, holtiglani, szüntelenül növekedő nyugdíjban részesíti. Így kaptak, a 12 frt 60 kr 17-szeri fizetése által szerzett, egyszerű teljes nyugdíj-jog után, pél-10dál az 1866-dik évre, a 17 éves tagok 15 frtót, a 20 évesek 15 frt 84 krt, a 25-10évesek 18 frt 24 krt, a 31 évesek 21 frt 12 krt, a 40 évesek 25 frt 44 krt, a 45-10évesek 29 frt 76 krt, az 55 évesek 44 frt 16 krt, a 65 évesek 63 frt 36 krt, a 68-10évesek 75 frt 2 krt, s így mindenik életkornak, a fizetett illetékhez sza-10bott, nagyobb vagy kisebb nyugdíj osztatott. Általában véve, az intézet 23 évi műkö-10dése alatt, már 101,321 frt 46 kr összeget osztott ki nyugdíjban, s jelenleg, az 1866-ik-10évi zárszámla szerint, 584,166 frt 27¹⁰/₁₀ kr vagyonértékkel bír, a mely összeg min-10den még életben levő tagok tulajdona, s a minék minden újonnan belépő tagok-10birtokos társai leendének. Ezen alap a beállók czélját bizonyosan sokkal jobban-10biztosítja, mint ez részvénytőkék által szokott történni, a melyek a bétév részvé-10nyeseknek is csak kell hogy valami hasznót hajtsanak, a mely haszon azonban csak-10a nyugdíjas tagok rovására történhetik.

A Brassai közönséges nyugdíj-intézetnek van azonban egyéb más, ötlet ajánló-10sajátosságai mellett egy, a mit nem lehet eléggé méltányolni, t. i. a lehető egy-10szerűség, a mennyiben ez azt tűzte feladatául, hogy tagjainak csak a helyes, tö-10kéinek árvali biztosítékkal elhelyezése mellett lehető legnagyobb nyugdíjat osz-10tssa, a nélkül hogy a különböző másféle kombinációkba és biztosítási ágakba bocsát-10koznék a mikből, a mint a tapasztalás mutatja, nem mindenik osztályzat szokott-10mindig nyereséges lenni, s ezért a többiekre nézve is könnyen ártalmas lehet. A-10Brassai közönséges nyugdíj-intézet ezen egyszerűségének még az a haszna is van, hogy nemcsak a számadások és kezelet feletti vizsgálat és ellenőrködés könnyebb, hanem hogy bármely egyes tag is, kit ez érdekel, azon helyzetbe jut ez által, hogy-10az egészt minden sok fáradság és különös előismeretek nélkül áttekintheti, meg-10vizsgálhatja, s ez által magának czélja elérése iránt ohajtott megnyugtatót szerezhet.

Vajha ne találkozunk azért senki, a ki a beállást, míg idő van reája, elmu-10laszsa! mert az erre rendelt végvár, október végével egy egész év lenne vissza-10vonhatlanul elveszve.

Vége azon tisztelt tagok, kik szokott évi illetékeikkel talán még hátrálékban-10volnának, ezennel felszólítanak, hogy azokat minél előbb kiegyenlíteni igyekezzenek, hogy így azon kellemetlenség, mi a fizetési végvár, október végével az ügyek ösz-10szehalmazódásából származnak, a lehetőleg elkerültessek. Ugy az 1850-dik évben-10beállott tagok is szíveskedjenek, ha illetékeiket 17-szer befizették, nyugtárványveiket-10kikészítik, illetőleg nyugdíj-biztosítással ellátás végett, sietve beadni, mivel a legkö-10zelebbi évben az ok nyugdíj-vonások elkezdődik, s ezt csak úgy lehet teljesedésbe-10venni, ha a biztosítási okmány birtokában vannak.

Brassóban, augusztus 15-én 1867-ben.

A Brassai közönséges nyugdíj-intézet

Igazgatósága.

KÜLSŐ ÜGYNÖKÖK:

Alvincze: Istvánffy János ur.
Apáthinon: (Dima-Bácska), Bártl Józ. ur.
Aradon, főügynök: Lachman Károly Ede.
Bécsben, főügynök: Preidel Frigyes ur.
Beszterczen: Lányi Ede ur.
Bikfalván: Bójte József ur.
Bilinken: (Csehország), Lazarsfeld Simon.
Borgó-Prundon: Tschler Antal ur.
Botfalván: Horváth Péter ur.
Bruxiben: (Csehország), Hippmann W. Gyul.
Buda Pesten, főügynök: Steinacker Samr.
Bukaresten: Frank András Ede ur.
Csernáfalván: Binder Lajos ur.
Csernoviczon: (Bukovina), Soczeván Ján.
Debreczenben: Szepessy Antal ur.
Dézsen: Márkovics István ur.
Dézsen-Aknán: Csengeri József ur.
Duppau: (Csehország), Tichai A. C. ur.
Erzsébetvárosban: Schmidt András ur.
Eszéken: (Tótország), Kramer József ur.
Fehértomplonban: (Bánát), Feigel F. A. ur.
Feketealmon: Ziegler Mihály ur.
Fiumában: Depoli J. ur.
Fogarashon: Lentschaff Károly ur.
Fokszon: (Moldva), Römer Frigyes ur.
Földvárban: Altstüder János ur.
Gyergyó-Sz.-Miklósban: Kristoffi Antal ur.
Gy.-Fejérvárt: Mégy C. M. ur.
Halmágyon: Koszta József ur.
Hatzfelden: Telbisz János ur.
Hermányon: Boltresz Mihály ur.
Hiltövényen: Póth János ur.
Illyefalván: Sára László ur.
Jassyban: Stenner Gottlieb Agoston ur.
Kassán, főügynök: Koller István ur.
Kézdí-Vásárhelyen: Császár Mihály ur.
Kézsmárkon: (Magyarország), Szepkó C. N.
Keeskémén: Reiner Adolf ur.
Kolozsváron: Schell Mihály ur.
Kőhalmon: Nagelschmidt Agoston ur.
Körbörgezen: Womer János ur.
Königgrätzben: (Csehország), Riedl A. R.
Krákóban: Kollmer Károly ur.
Krizsban: Foris Márton ur.
Laibachon: Zunder Gergely ur.
Leibergen: Horn A. ur.
Magyar-Láposon: Krátnik Sándor ur.
Mármaros-Szigethon: Jekeli József ur.
Maros-Ujvárt: Grün Izrael ur.
Maros-Vásárhelyt: Wittich József ur.
Medgyesen: Wachsmann Károly ur.
Mező-Berényen: Kirner Ede ur.
migliczen: (Morva), Docoupil Károly ur.
Nagy-Enyeden: Vajna Antal ur.
N.-Bányán: (Magyarhon), Schuster Józ. ur.
Nyíregyházán: (Magy.hon), Meisels Vilh.
Páncsován: Rauschmann ur és fia.

Parajdon: Benedek Antal ur.
Pécson: (Magyarhon), Rehak Gusztáv ur.
Plojesten: Schuller Károly ur.
Pozsonban: Schauer József ur.
Prágában, főügynök: Cseh, Morva- és Szil-10lezországokra: Kürzner Gusztáv ur.
Prásmáron: Grosz Lőrincz ur.
Radautzon: (Bukovina), Runie Frigyes ur.
Rheinecken: (Schweitz), Lutz-Gottier Ja-10kab Lőrincz ur.
Rozyón: Ziegler József ur.
Sárkányban: Kraft Károly ur.
Szamos-Ujváron: Placcinár Dávid ur.
Szabódon: Molnár József ur.
Szász-Keresztúron, Erked-, Bene-, Sz.-Bu-10da-, Sz.-Dálya-, Sz.-Kéz-, Miklós-10telke-, Mese- és Rádossal együtt:
Schuster Mihály Adolf ur.
Szász-Magyaroson: Galtér György ur.
Szász-Sebesen: Binder Frigyes ur.
Szász-Régenben: Alezner József ur.
Szászvároson: Leonhár Frigyes József.
Szász-Ugrán: Schmidt Frigyes ur.
Szegevár: Misselbacher Károly Frigyes.
Sepsí-Pel-Dobolyon: Bartha András ur.
Sepsí-Sz.-Györgyön: Roll Károly ur.
Selmecezen: (Moroság), Wozniakowszky-10Ferdinánd ur.
Szebenben: Kisch G. Vilmos ur.
Szegeben: (Moroság), Policzer Salamon.
Székely-Udvarhelyt: Beczai Manó ur.
Szent-Gothárd, Szászhalom-, Jakabfalva-,10Magare-, Morgond-, Rozsonda-,10Ujváros-, Schönberg-, Wadt- és10Vessződel együtt: Maurer György.
Szentesen: (Magyarhon), Weimann Sal.
Szerechen: (Bukovina), Quirfeld Ede ur.
Sibergen, Garad-, Lehnke-, Szász- Tyu-10kos-, Kobor- és Weiskirchhel-10együtt: Schäser Pál ur.
Szállás-Somlyón: Ifjabb Lázár János ur.
Sopronban, főügynök: Zűgn J. G. ur.
Tarnowon: Goldmann Simon ur.
Tordán: Scholtész János Albert ur.
Torockón: Korunka Antal ur.
Thurn-Severinen: Bömesch János Károly.
Ujgyházán: Czammerer József ur.
Ujfalun: Képe János ur.
Vácson: Reiser Filipp ur.
Veresmarton: Cloos János ur.
Verespatakon: Szankay Ferencz ur.
Vidombákon: Türk György ur.
Zalában: zaláni Zsigmond ur.
Zalatházon: Dr. Gerbert Károly ur.
Zalesztykon: Schildenfeldi Schiller Leó.
Zentán: (Magyarhon), Wolfinger Adolf ur.

(337)

A kolozsvári helyvéthitű egyház és tanoda közösen bíráto

273 és 274 számú lábos-háza

a jövő 1868-ik év április 24-én kezdve, hat évre haszonbérbe adandó. A-10bérleti kívánók ajánlataikat — melyhez a felajánlandó évi bér 10%-je bánat-10pénzül melléklendő — f. évi december végeig beadhatják egyházi pénz-10tárnok Filep Samuhoz — belkirályutca 41 szám alatt — hol a haszonbéri-10feltételek, s más ide vonatkozó körülményekről is bővebben értekezhetni.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt.

megjelent és kapható:

Törvényjavaslat

a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában,

és az

irodalmi s művészeti jogok biztosításáról.

Ára 80 kr.

STEIN JÁNOS kölcsön-könyvtára

Kolozsvárt.

Bátor vagyok a t. cz. olvasó közönséget a már évek óta fennálló, kö-10zel 10,000 darabból álló kölcsön-könyvtáromra figyelmeztetni.
A magyar-, német-, francia- regény-irodalom termékei a legújabb-10időig fel vannak véve s a naponta megjelenendők is pontosan felvétetnek.
A könyvek teljes névsora éppen most jelent meg.

Előfizetési feltételek:

Egy óra 1 kötetre 60 kr., 2 kötetre 1 frt.

Fél évre 5 kötetre 5 frt., 10 kötetre 7 frt.

Egész évre 5 kötetre 8 frt., 10 kötetre 12 frt.

Biztosíték: egy — két kötetért 2 frt., 5 kötetért 5 frt., 10 kötetért-1010 frt. A biztosíték az olvasás felbehagyásakor visszaadatik.

Előfizetéseket a vidékre is elfogadok.

Jószág vásárlás iránti hirdetés.

Kerestetik Erdélyben egy olyan eladó-10birtok, mely a lehetőségig termékeny he-10lyen, jó közlekedési utak mellett, vagy-10ához közel essék: terjedelme 4,000-től-106,000 hold legyen, minél kevesebb erdővel.

Az ajánlat — a minőség, mennyiség-10és a tisztá évi jövedelem, valamint az ösz-10szes ár pontos megjelölése mellett, J. Kin-10czighez küldendő Tövisgyházára-10Arad mellett. Vasúti állomás Kurtics.

(333) (3-6)

Gr. Bethlen Kámilló ur rad-10nothi uradalmában 80 — 90 darab gu-10lyába való marha telelés végett illő árban-10elfogadtatik. Értekezhetni ez iránt bér-10mentes levél útján gazdatiszt Márkus-10Ferenczcel Radnothon.

Fog-örvös SCHWABE A.
Nagy-Szebenből,
és dr. Faber volt
tanítványa és segéje

rövid ideig tartózkodik itten.
Szives megfigatások, mű-fogak és fogorok készítése, ugy mint-10minden egyéb fogorvosi segélyletek végett kérem a n. é. közönséget a piac-10száthmári háza 465 száma alá az emeletbe fűződni.

Rendelések: d. e. 9 — 12 óráig, és d. n. 3 — 5 óráig.
Idegen, hiányos vagy nem-10találó fogorvok a legnagyobb készséggel-10alakítanak át.

(Ezenként ismelt idejövétel biztosítatik.)